

హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నపరివారసమేత

ఫాల్గుణ బహుళ
చతుర్దశి

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః
అఖండ సుందరకాండ పఠనం

10.04.2021
శనివారము

గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణుర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః ।
గురుస్సాక్షాత్పరం బ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥
శ్రీవేంకటాచలాధీశం శ్రీయాధ్యాసితవక్షసం ।
శ్రీతచేతనమందారం శ్రీనివాసమహం భజే ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే విరాజమానస్య అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండ-
నాయకస్య శ్రీపద్మావతీజానేః భగవతః శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః సన్నిధౌ
ధర్మవిగ్రహస్య శ్రీరామచంద్రప్రభోః పాదసేవకస్య హనూమతః ప్రసాదేన
అస్మిన్ భువనే విషూచికా క్రిమిజనితసమస్తదుష్ప్రభావనిర్మూలన ద్వారా,
సర్వేషాం ఆస్తికమహాజనానాం, సర్వవిధ సుస్థిరతా సిద్ధ్యర్థం, విద్యా-విత్త-
వ్యాపార-దేశరక్షణాదిరంగేషు సర్వతోముఖాభివృద్ధి ద్వారా శ్రీరామరాజ్యస్య
పునర్వ్యవస్థాపనార్థం, సద్భావనాం, సత్సంకల్పానాం, సత్కార్యాణాం చ
సర్వతోముఖవిజయసిద్ధ్యర్థం, భారతవర్షస్య అభివృద్ధౌ నిమగ్నానామ్
అధికారిణాం, సైనికానాం, కర్షకవణిగాదీనాం, ఉపాధ్యాయ, వైజ్ఞానిక,
వైద్యాదీనాం చ సర్వేషాం సకుటుంబానాం, ఆయురారోగ్య, ఐశ్వర్య,
సద్బుద్ధిత్యాది సర్వశుభఫలప్రాప్త్యర్థం, శ్రీరామచంద్రరూపాంతరస్య
శ్రీమత్ వేంకటేశ్వరపరబ్రహ్మణః శ్రీమదాంజనేయస్య చ పరిపూర్ణ
అనుగ్రహసిద్ధ్యర్థం, శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణాంతర్గతే సుందరకాండే
ఏకోనపంచాశసర్గతః త్రిపంచాశసర్గాంతశ్లోకపారాయణం, శ్రీధన్వంతరి
మంత్రపారాయణం చ అన్యోన్య సాహాయ్యేన ఆచార్యముఖేన కరిష్యామహే.

శ్రీరామప్రార్థనా -

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థనా -

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

శ్రీవాల్మీకి ప్రార్థనా -

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

శ్రీహనుమతే నమః

“ సుందరకాండ పఠనం ”

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే

ఏకోనపంచాశనర్కః

1. తతః స కర్మణా తస్య విస్మితో భీమవిక్రమః ।
హనూమాన్ రోషతామ్రాక్షో రక్షోఽధిపమవైక్షత ॥ 49.1 ॥
2. భ్రాజమానం మహార్థేణ కాంచనేన విరాజతా ।
ముక్తాజాలావృతేనాథ ముకుటేన మహోద్యుతిమ్ ॥ 49.2 ॥
3. వజ్రసంయోగసంయుక్తైర్మహార్థమణివిగ్రహైః ।
హైమైరాభరణైశ్చిత్రైర్మనసేవ ప్రకల్పితైః ॥ 49.3 ॥
4. మహార్హక్షామసంవీతం రక్తచన్దనరూషితమ్ ।
స్వనులిప్తం విచిత్రాభిర్వివిధాభిశ్చ భక్తిభిః ॥ 49.4 ॥
5. వివృతైర్లఘనీయైశ్చ రక్తైర్భీమదర్శనైః ।
దీప్తతీక్ష్ణమహాదండైః ప్రలమ్బదశనచ్ఛదైః ॥ 49.5 ॥

6. శిరోభిర్దశభిర్ద్విరం భ్రాజమానం మహాజసమ్ ।
నానావ్యాలసమాక్షీరైః శిఖరైరివ మన్దరమ్ ॥ 49.6 ॥
7. నీలాఞ్జనచయప్రఖ్యం హరేణోరసి రాజతా ।
పూర్ణచన్ద్రాభవక్రేణ సబలాకమివామ్బుదమ్ ॥ 49.7 ॥
8. బాహుభిర్బద్ధకేయూరైశ్చన్దనోత్తమరూషితైః ।
భ్రాజమానాంగదైః పీనైః పంచశీర్షైరివోరగైః ॥ 49.8 ॥
9. మహతి స్ఫాటికే చిత్రే రత్నసంయోగసంస్కృతే ।
ఉత్తమాస్తరణాస్తీర్థే సూపవిష్టం వరాసనే ॥ 49.9 ॥
10. అలంకృతాభిరత్యర్థం ప్రమదాభిః సమన్తతః ।
వాలవ్యజనహస్తాభిరారాత్ సముపసేవితమ్ ॥ 49.10 ॥
11. దుర్దరేణ ప్రహస్తేన మహాపార్శ్వేన రక్షసా ।
మన్త్రిభిర్మన్తతత్ప్రజ్ఞైర్వికృమ్భేన చ మన్త్రిణా ॥ 49.11 ॥
12. సుఖోపవిష్టం రక్షోభిశ్చతుర్భిర్బలదర్పితైః ।
కృత్స్నం పరివృతం లోకం చతుర్భిరివ సాగరైః ॥ 49.12 ॥
13. సచివైర్మన్తతత్ప్రజ్ఞైర్నైశ్చ శుభబుద్ధిభిః ।
అన్వాస్యమానం రక్షోభిః సురైరివ సురేశ్వరమ్ ॥ 49.13 ॥
14. అపశ్యద్రాక్షసపతిం హనూమానతితేజసమ్ ।
విష్ఠితం మేరుశిఖరే సతోయమివ తోయదమ్ ॥ 49.14 ॥
15. స తైః సంపీడ్యమానోఽపి రక్షోభిర్భీమవిక్రమైః ।
విస్మయం పరమం గత్వా రక్షోధిపమవైక్షత ॥ 49.15 ॥

16. భ్రాజమానం తతో దృష్ట్వా హనూమాన్ రాక్షసేశ్వరమ్ ।
మనసా చింతయామాస తేజసా తస్య మోహితః ॥ 49.16 ॥

17. అహెలూ రూపమహెలూ ధైర్యమహెలూ సత్త్వమహెలూ ద్యుతిః ।
అహెలూ రాక్షసరాజస్య సర్వలక్షణయుక్తతా ॥ 49.17 ॥

18. యద్యధర్మో న బలవాన్ స్యాదయం రాక్షసేశ్వరః ।
స్యాదయం సురలోకస్య సశక్రస్యాపి రక్షితా ॥ 49.18 ॥

19. అస్య క్రూరైర్పుశంసైశ్చ కర్మభిర్లోకకుత్పితైః ।
తేన బిభ్యతి ఖల్వస్మాల్లోకాః సామరదానవాః ॥ 49.19 ॥

20. అయం హ్యుత్సహతే క్రుద్ధః కర్తుమేకార్ణవం జగత్ ।
ఇతి చింతాం బహువిధామకరోన్మతిమాన్ హరిః ॥
దృష్ట్వా రాక్షసరాజస్య ప్రభావమమితౌజసః ॥ 49.20 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే ఆదికాండే

ఏకోనపంచాశసర్గః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే

పంచాశసర్గః

21. తముద్వీక్ష్య మహాబాహుః పింగాక్షం పురతః స్థితమ్ ।
కోపేన మహతాఽఽ విష్టో రావణో లోకరావణః ॥ 50.1 ॥

22. శంకాహతాత్మా దధ్యౌ స కపీన్ద్రం తేజసావృతమ్ ।
కిమేష భగవాన్నన్దీ భవేత్ సాక్షాదిహాగతః ॥ 50.2 ॥

23. యేన శస్త్రోఽస్మి కైలాసే మయా సంచాలితే పురా ।
సోఽయం వానరమూర్తిః స్యాత్ కింస్విద్భాణోఽపి వాఽసురః ॥50.3॥

24. స రాజా రోషతామ్రాక్షః ప్రహస్తం మన్త్రిసత్తమమ్ ।
కాలయుక్తమువాచేదం వచో విపులమర్థవత్ ॥ 50.4 ॥

25. దురాత్మా పృచ్ఛ్యతామేష కుతః కిం వాఽస్య కారణమ్ ।
వనభజ్ఞే చ కోఽస్యార్థో రాక్షసీనాం చ తర్జనే ॥ 50.5 ॥

26. మత్పురీమప్రధృష్ట్యాం వాఽఽ గమనే కిం ప్రయోజనమ్ ।
ఆయోధనే వా కిం కార్యం పృచ్ఛ్యతామేష దుర్మతిః ॥ 50.6 ॥

27. రావణస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహస్తో వాక్యమబ్రవీత్ ।
సమాశ్వాసేహి భద్రం తే న భీః కార్యా త్వయా కపే ॥ 50.7 ॥

28. యది తావత్ప్రమిన్ద్రేణ ప్రేషితో రావణాలయమ్ ।
తత్ప్రమాఖ్యాహి మా భూత్తే భయం వానర మోక్ష్యసే ॥ 50.8 ॥

29. యది వైశ్రవణస్య త్వం యమస్య వరుణస్య చ ।
చారరూపమిదం కృత్వా ప్రవిష్టో నః పురీమిమామ్ ॥ 50.9 ॥

30. విష్ణునా ప్రేషితో వాఽపి దూతో విజయకాంక్షిణా ।
న హి తే వానరం తేజో రూపమాత్రం తు వానరమ్ ॥ 50.10 ॥

31. తత్ప్రతః కథయస్వాద్య తతో వానర మోక్ష్యసే ।
అన్యతం వదతశ్చాపి దుర్లభం తవ జీవితమ్ ॥
అథవా యన్నిమిత్తం తే ప్రవేశో రావణాలయే ॥ 50.11 ॥

32. ఏవముక్తో హరిశ్రేష్ఠస్తదా రక్షోగణేశ్వరమ్ ।
అబ్రవీన్నాస్మి శక్రస్య యమస్య వరుణస్య వా ॥ 50.12 ॥

33. ధనదేన న మే సఖ్యం విష్ణునా నాస్మి చోదితః ।
జాతిరేవ మమ త్వేషా వానరోఽహమిహాగతః ॥ 50.13 ॥

34. దర్శనే రాక్షసేష్టస్య దుర్లభే తదిదం మయా ।
వనం రాక్షసరాజస్య దర్శనార్థే వినాశితమ్ ॥ 50.14 ॥
35. తతస్తే రాక్షసాః ప్రాప్తా బలినో యుద్ధకాంక్షిణః ।
రక్షణార్థం తు దేహస్య ప్రతియుద్ధా మయా రణే ॥ 50.15 ॥
36. అస్త్రపాశైర్న శక్యోఽహం బద్ధుం దేవాసురైరపి ।
పితామహదేవ వరో మమాప్యేషోఽభ్యుపాగతః ॥ 50.16 ॥
37. రాజానం ద్రష్టుకామేన మయాఽస్త్రమనువర్తితమ్ ।
విముక్తో హ్యహమస్త్రేణ రాక్షసైస్త్వభిషీడితః ॥ 50.17 ॥
38. కేనచిద్రాజకార్యేణ సంప్రాప్తోఽస్మి తవాన్తికమ్ ।
దూతోఽహమితి విజ్ఞేయో రాఘవస్యామితోజసః ॥ 50.18 ॥
39. శ్రూయతాం చాపి వచనం మమ పథ్యమిదం ప్రభో ॥ 50.19 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే ఆదికాండే నుండరకాండే

పంచాశసర్గః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే నుండరకాండే

ఏకపంచాశసర్గః

40. తం సమీక్ష్య మహాసత్త్వం సత్త్వవాన్ హరిసత్త్వమః ।
వాక్యమర్థవదవ్యగ్రస్తమువాచ దశాననమ్ ॥ 51.1 ॥
41. అహం సుగ్రీవసన్దేశాదిహ ప్రాప్తస్తవాలయమ్ ।
రాక్షసేష్ట హరీశస్త్వాం భ్రాతా కుశలమబ్రవీత్ ॥ 51.2 ॥
42. భ్రాతుః శృణు సమాదేశం సుగ్రీవస్య మహాత్మనః ।
ధర్మార్థోపహితం వాక్యమిహ చాముత్ర చ క్షమమ్ ॥ 51.3 ॥

43. రాజా దశరథో నామ రథకుంజరవాజిమాన్ ।
పితేవ బన్ధుర్లోకస్య సురేశ్వరసమద్యుతిః ॥ 51.4 ॥
44. జ్యేష్ఠస్తస్య మహాబాహుః పుత్రః ప్రియకరః ప్రభుః ।
పితుర్నిదేశాన్నిష్క్రాంతః ప్రవిష్టో దణ్డాకావనమ్ ॥ 51.5 ॥
45. లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా చాపి భార్యయా ।
రామో నామ మహాతేజా ధర్మ్యం పన్థానమాశ్రితః ॥ 51.6 ॥
46. తస్య భార్యా వనే నష్టా సీతా పతిమనువ్రతా ।
వైదేహస్య సుతా రాజ్ఞో జనకస్య మహాత్మనః ॥ 51.7 ॥
47. స మార్గమాణస్తాం దేవీం రాజపుత్రః సహానుజః ।
ఋశ్యమూకమనుప్రాప్తః సుగ్రీవేణ సమాగతః ॥ 51.8 ॥
48. తస్య తేన ప్రతిజ్ఞాతం సీతాయాః పరిమార్గణమ్ ।
సుగ్రీవస్యాపి రామేణ హరిరాజ్యం నివేదితమ్ ॥ 51.9 ॥
49. తతస్తేన మృధే హత్యా రాజపుత్రేణ వాలినమ్ ।
సుగ్రీవః స్థాపితో రాజ్యే హర్ష్యక్షాణాం గణేశ్వరః ॥ 51.10 ॥
50. త్వయా విజ్ఞాతపూర్వశ్చ వాలీ వానరపుంగవః ।
రామేణ నిహతః సంఖ్యే శరణైకేన వానరః ॥ 51.11 ॥
51. స సీతామార్గణే వ్యగ్రః సుగ్రీవః సత్యసంగ్రహః ।
హరీన్ సంప్రేషయామాస దిశః సర్వా హరీశ్వరః ॥ 51.12 ॥
52. తాం హరీణాం సహస్రాణి శతాని నియుతాని చ ।
దిక్షు సర్వాసు మార్గన్తే హ్యధశ్చోపరి చామ్బరే ॥ 51.13 ॥

53. వైనతేయసమాః కేచిత్ కేచిత్తత్రానిలోపమా ।
అసంగగతయః శీఘ్రా హరివీరా మహాబలాః ॥ 51.14 ॥
54. అహం తు హనుమాన్నామ మారుతస్యారసః సుతః ।
సీతాయాస్తు కృతే తూర్ణం శతయోజనమాయతమ్ ॥ 51.15 ॥
55. సముద్రం లంఘయిత్వైవ తాం దిదృక్షురిహాగతః ।
భ్రమతా చ మయా దృష్టా గృహే తే జనకాత్మజా ॥ 51.16 ॥
56. తద్భవాన్ దృష్టధర్మార్థస్తపః కృతపరిగ్రహః ।
పరదారాన్ మహాప్రాజ్ఞా నోపరోద్ధుం త్వమర్హసి ॥ 51.17 ॥
57. న హి ధర్మవిరుద్ధేషు బహ్యపాయేషు కర్మసు ।
మూలఘాతిషు సజ్జన్తే బుద్ధిమన్తో భవద్విధాః ॥ 51.18 ॥
58. కశ్చ లక్షణముక్తానాం రామకోపానువర్తినామ్ ।
శరాణామగ్రతః స్థాతుం శక్తో దేవాసురేష్యపి ॥ 51.19 ॥
59. న చాపి త్రిషు లోకేషు రాజన్ విద్యేత కశ్చన ।
రాఘవస్య వ్యలీకం యః కృత్వా సుఖమవాప్నుయాత్ ॥ 51.20 ॥
60. తత్త్రికాలహితం వాక్యం ధర్మమర్థానుబన్ధి చ ।
మన్యస్య నరదేవాయ జానకీ ప్రతిదీయతామ్ ॥ 51.21 ॥
61. దృష్టా హీయం మయా దేవీ లబ్ధం యదిహ దుర్లభమ్ ।
ఉత్తరం కర్మ యచ్ఛేషం నిమిత్తం తత్ర రాఘవః ॥ 51.22 ॥
62. లక్ష్మితేయం మయా సీతా తథా శోకపరాయణా ।
గృహ్య యాం నాభిజానాసి పంచాస్యామివ పన్నగీమ్ ॥ 51.23 ॥

63. నేయం జరయితుం శక్యా సాసురైరమరైరపి ।
విషసంస్పృష్టమత్యర్థం భుక్తమన్నమివౌజసా ॥ 51.24 ॥
64. తపస్సంతాపలబ్ధస్తే యోఽయం ధర్మపరిగ్రహః ।
న స నాశయితుం న్యాయ్యః ఆత్మప్రాణాపరిగ్రహః ॥ 51.25 ॥
65. అవధ్యతాం తపోభిర్యాం భవాన్ సమసుపశ్యతి ।
ఆత్మనః సాసురైర్దైవైర్దేతుస్తత్రాప్యయం మహాన్ ॥ 51.26 ॥
66. సుగ్రీవో న హి దేవోఽయం నాసురో న చ రాక్షసః ।
న దానవో న గన్ధర్వో న యక్షో న చ పన్నగః ।
తస్మాత్ ప్రాణపరిత్రాణం కథం రాజన్ కరిష్యసి ॥ 51.27 ॥
67. న తు ధర్మోపసంహారమధర్మఫలసంహితమ్ ।
తదేవ ఫలమన్వేతి ధర్మశ్చాధర్మనాశనః ॥ 51.28 ॥
68. ప్రాప్తం ధర్మఫలం తావద్భవతా నాత్ర సంశయః ।
ఫలమస్యాప్యధర్మస్య క్షిప్రమేవ ప్రపత్యసి ॥ 51.29 ॥
69. జనస్థానవధం బుద్ధ్యా బుద్ధ్యా వాలివధం తథా ।
రామసుగ్రీవసఖ్యం చ బుద్ధ్యస్య హితమాత్మనః ॥ 51.30 ॥
70. కామం ఖల్వహమప్యేకః సవాజిరథకుంజరామ్ ।
లంకాం నాశయితుం శక్తస్తస్మైష తు న నిశ్చయః ॥ 51.31 ॥
71. రామేణ హి ప్రతిజ్ఞాతం హర్ష్యక్షగణసన్నిధౌ ।
ఉత్పాదనమమిత్రాణాం సీతాయైస్తు ప్రధర్షితా ॥ 51.32 ॥
72. అపకుర్వన్ హి రామస్య సాక్షాదపి పురన్దరః ।
న సుఖం ప్రాప్నుయాదన్యః కిం పునస్త్వాదృశో జనః ॥ 51.33 ॥

73. యాం సీతేత్యభిజానాసి యేయం తిష్ఠతి తే వశే ।
కాలరాత్రీతి తాం విద్ధి సర్వలంకావినాశినీమ్ ॥ 51.34 ॥
74. తదలం కాలపాశేన సీతావిగ్రహరూపిణా ।
స్వయం స్కన్ధావసక్తేన క్షమమాత్మని చిన్త్వతామ్ ॥ 51.35 ॥
75. సీతాయాస్తేజసా దగ్ధాం రామకోపప్రపీడితామ్ ।
దహ్యామానామిమాం పశ్య పురీం సాట్టప్రతోలికామ్ ॥ 51.36 ॥
76. స్వాని మిత్రాణి మన్త్రింశ్చ జ్ఞాతీన్ భ్రాతృన్ సుతాన్ హితాన్ ।
భోగాన్ దారాంశ్చ లంకాం చ మా వినాశముపానయ ॥ 51.37 ॥
77. సత్యం రాక్షసరాజేష్ట శృణుష్య వచనం మమ ।
రామదాసస్య దూతస్య వానరస్య విశేషతః ॥ 51.38 ॥
78. సర్వాన్ లోకాన్ సుసంహృత్య సభూతాన్ సచరాచరాన్ ।
పునరేవ తథా ప్రష్ట్యం శక్తో రామో మహాయశాః ॥ 51.39 ॥
79. దేవాసురనరేష్టేషు యక్షరక్షోగణేషు చ ।
విద్యాధరేషు సర్వేషు గన్ధర్వేషూరగేషు చ ॥ 51.40 ॥
80. సిద్ధేషు కిన్నరేష్టేషు పతత్త్రిషు చ సర్వతః ॥ 51.41 ॥
81. సర్వభూతేషు సర్వత్ర సర్వకాలేషు నాస్తి సః ।
యో రామం ప్రతియుద్వ్యేత విష్ణుతుల్యపరాక్రమమ్ ॥ 51.42 ॥
82. సర్వలోకేశ్వరస్వైవం కృత్వా విప్రియముత్తమమ్ ।
రామస్య రాజసింహస్య దుర్లభం తవ జీవితమ్ ॥ 51.43 ॥
83. దేవాశ్చ దైత్యాశ్చ నిశాచరేష్ట గన్ధర్వవిద్యాధరనాగయక్షాః ।
రామస్య లోకత్రయనాయకస్య స్థాతుం న శక్తాస్సమరేషు సర్వే ॥51.44॥

84. బ్రహ్మ స్వయమ్భూశ్చతురాననో వా
రుద్రస్త్రినేత్రస్త్రీపురాస్తకో వా ।
ఇన్ద్రో మహేష్ట్రః సురనాయకో వా
త్రాతుం న శక్తా యుధి రామవధ్యమ్ ॥ 51.45 ॥
85. స సౌష్ఠవోపేతమదీనవాదినః
కపేర్నిశమ్యాప్రతిమోఽప్రియం వచః ।
దశాననః కోపనివృత్తలోచనః
సమాదిశత్ తస్య వధం మహాకపేః ॥ 51.46 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

ఏకపంచాశనర్గః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికావ్యే సుందరకాండే

ద్విపంచాశనర్గః

86. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా వానరస్య మహాత్మనః ।
ఆజ్ఞాపయద్వధం తస్య రావణః క్రోధమూర్ఛితః ॥ 52.1 ॥
87. వధే తస్య సమాజ్ఞప్తే రావణేన దురాత్మనా ।
నివేదితవతో దౌత్యం నానుమేనే విభీషణః ॥ 52.2 ॥
88. తం రక్షోధిపతిం క్రుద్ధం తచ్చ కార్యముపస్థితమ్ ।
విదిత్వా చిన్తయామాస కార్యం కార్యవిధౌ స్థితః ॥ 52.3 ॥
89. నిశ్చిత్తార్థస్తతః సామ్నాఽఽపూజ్య శత్రుజిదగ్రజమ్ ।
ఉవాచ హితమత్యర్థం వాక్యం వాక్యవిశారదః ॥ 52.4 ॥
90. క్షమస్య రోషం త్యజ రాక్షసేష్ట ప్రసీద మద్వాక్యమిదం శృణుష్య ।
వధం న కుర్వన్తి పరావరజ్ఞా దూతస్య సన్తో వసుధాధిపేష్టాః ॥52.5॥

91. రాజధర్మవిరుద్ధం చ లోకవృత్తేశ్చ గర్హితమ్ ।
తవ చాసదృశం వీర కపేరస్య ప్రమాపణమ్ ॥ 52.6 ॥
92. ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ రాజధర్మవిశారదః ।
పరావరజ్ఞో భూతానాం త్వమేవ పరమార్థవిత్ ॥ 52.7 ॥
93. గృహ్యన్తే యది రోషేణ త్వాద్భ్రాతృశోఽపి విపశ్చితః ।
తతః శాస్త్రవిపశ్చిత్త్వం శ్రమ ఏవ హి కేవలమ్ ॥ 52.8 ॥
94. తస్మాత్ ప్రసీద శత్రుఘ్న రాక్షసేన్ద్ర దురాసద ।
యుక్తాయుక్తం వినిశ్చిత్వ దూతదణ్డో విధీయతామ్ ॥ 52.9 ॥
95. విభీషణవచః శ్రుత్వా రావణో రాక్షసేశ్వరః ।
రోషేణ మహతావిష్టో వాక్యముత్తరమబ్రవీత్ ॥ 52.10 ॥
96. న పాపానాం వధే పాపం విద్యతే శత్రుసూదన ।
తస్మాదేనం వధిష్యామి వానరం పాపచారిణమ్ ॥ 52.11 ॥
97. అధర్మమూలం బహురోషయుక్తమ్
అనార్యజుష్టం వచనం నిశమ్య ।
ఉవాచ వాక్యం పరమార్థతత్త్వం
విభీషణో బుద్ధిమతాం వరిష్టః ॥52.12॥
98. ప్రసీద లంకేశ్వర రాక్షసేన్ద్ర
ధర్మార్థయుక్తం వచనం శృణుస్వ ।
దూతా న వధ్యాః సమయేషు రాజన్
సర్వేషు సర్వత్ర వదన్తి సన్తః ॥52.13॥
99. అసంశయం శత్రురయం ప్రవృద్ధః
కృతం హ్యనేనాప్రియమప్రమేయమ్ ।

న దూతవధ్యాం ప్రవదన్తి సన్తో
దూతస్య దృష్టా బహవో హి దణ్డాః ॥ 52.14 ॥

100. వైరూప్యమంగేషు కశాభిఘాతో
మౌండ్యం తథా లక్షణసన్నిపాతః ।
ఏతాన్ హి దూతే ప్రవదన్తి దణ్డాన్
వధన్తు దూతస్య న నః శ్రుతోఽపి ॥ 52.15 ॥
101. కథం చ ధర్మార్థవినితబుద్ధిః
పరావరప్రత్యయనిశ్చితార్థః ।
భవద్విధః కోపవశే హి తిష్ఠేత్
కోపం నియచ్ఛన్తి హి సత్త్వవన్తః ॥ 52.16 ॥
102. న ధర్మవాదే న చ లోకవృత్తే
న శాస్త్రబుద్ధిగ్రహణేషు చాపి ।
విద్యేత కశ్చిత్తవ వీర తుల్యః
త్వం హ్యుత్తమః సర్వసురాసురాణామ్ ॥ 52.17 ॥
103. న చాప్యస్య కపేర్వాతే కంచితృశ్యామ్యహం గుణమ్ ।
తేష్వయం పాత్యతాం దణ్డో యైరయం ప్రేషితః కపిః ॥ 52.18 ॥
104. సాధుర్వా యది వాఽసాధుః పరైరేష సమర్పితః ।
బ్రువన్ పరార్థం పరవాన్ న దూతో వధమర్హతి ॥ 52.19 ॥
105. అపి చాస్మిన్ హతే రాజన్ నాన్యం పశ్యామి ఖేచరమ్ ।
ఇహ యః పునరాగచ్ఛేత్ పరం పారం మహోదధేః ॥ 52.20 ॥
106. తస్మాన్నాస్య వధే యత్నః కార్యః పరపురజ్ఞయ ।
భవాన్ సేన్ధ్రేషు దేవేషు యత్నమాస్థాతుమర్హతి ॥ 52.21 ॥

107. అస్మిన్ వినష్టే న హి దూతమన్యం
 పశ్యామి యస్తౌ నరరాజపుత్రౌ ।
 యుద్ధాయ యుద్ధప్రియ దుర్వినీతౌ
 ఉద్యోజయేద్దీర్ఘపథావరుద్ధౌ ॥ 52.22 ॥
108. పరాక్రమోత్పాహమనస్వినాం చ
 సురాసురాణామపి దుర్జయేన ।
 త్వయా మనోనన్దన వైర్యతానాం
 యుద్ధాయతిర్నాశయితుం న యుక్తా ॥ 52.23 ॥
109. హితాశ్చ శూరాశ్చ సమాహితాశ్చ
 కులేషు జాతాశ్చ మహాగుణేషు ।
 మనస్వినః శస్త్రభృతాం వరిష్ఠాః
 కోట్యగ్రతస్తే సుభృతాశ్చ యోధాః ॥ 52.24 ॥
110. తదేకదేశేన బలస్య తావత్
 కేచిత్తవాదేశకృతోఽభియాన్తు ।
 తౌ రాజపుత్రౌ వినిగృహ్య మూఢౌ
 పరేషు తే భావయితుం ప్రభావమ్ ॥ 52.25 ॥
111. నిశాచరాణామధిపోఽనుజస్య
 విభీషణస్యోత్తమవాక్యమిష్టమ్ ।
 జగ్రాహ బుద్ధ్యా సురలోకశత్రుః
 మహాబలో రాక్షసరాజముఖ్యః ॥ 52.26 ॥

ఇత్యార్షే శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణే ఆదికాండే

ద్వీపంచాశనర్షః

అథ శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణే ఆదికాండే సుందరకాండే

త్రిపంచాశనర్షః

112. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా దశగ్రీవో మహాబలః ।
 దేశకాలహితం వాక్యం భ్రాతురుత్తరమబ్రవీత్ ॥ 53.1 ॥
113. సమ్యగుక్తం హి భవతా దూతవధ్యా విగర్హితా ।
 అవశ్యం తు వధాదన్యః క్రియతామస్య నిగ్రహః ॥ 53.2 ॥
114. కపీనాం కిల లాంగూలమిష్టం భవతి భూషణమ్ ।
 తదస్య దీప్యతాం శీఘ్రం తేన దగ్ధేన గచ్ఛతు ॥ 53.3 ॥
115. తతః పశ్యన్త్విమం దీనమంగవైరూప్యకర్మితమ్ ।
 సమిత్రజ్ఞాతయః సర్వే బాన్ధవాః ససుహృజ్ఞనాః ॥ 53.4 ॥
116. ఆజ్ఞాపయద్రాక్షసేన్ద్రః పురం సర్వం సచత్పరమ్ ।
 లాంగూలేన ప్రదీప్తేన రక్షోభిః పరిణీయతామ్ ॥ 53.5 ॥
117. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా రాక్షసాః కోపకర్మితాః ।
 వేష్టయన్తి స్మ లాంగూలం జీర్ణైః కార్పాసకైః పటైః ॥ 53.6 ॥
118. సంవేష్ట్యమానే లాంగూలే వ్యవర్థత మహాకపిః ।
 శుష్కమిన్దనమాసాద్య వనేష్వివ హుతాశనః ॥
119. తైలేన పరిషిచ్యాథ తేఽగ్నిం తత్రాభ్యపాతయన్ ॥ 53.7 ॥
 లాంగూలేన ప్రదీప్తేన రాక్షసాన్స్తానపాతయత్ ।
 రోషామర్షవరీతాత్మా బాలసూర్యసమాననః ॥ 53.8 ॥
120. లాంగూలం సంప్రదీప్తం తు ద్రష్టుం తస్య హనూమతః ।
 సహస్రీబాలవృద్ధాశ్చ జగ్ముః ప్రీతా నిశాచరాః ॥ 53.9 ॥

121. స భూయః సంగతైః క్రూరై రాక్షసైర్లరిసత్తమః ।
నిబద్ధః కృతవాన్ వీరస్తత్కాల సదృశీం మతిమ్ ॥ 53.10 ॥
122. కామం ఖలు న మే శక్తా నిబద్ధస్యాపి రాక్షసాః ।
ఛిత్త్వా పాశాన్ సముత్పత్య హన్యామహమిమాన్ పునః ॥ 53.11 ॥
123. యది భర్తృహితార్థాయ చరన్తం భర్తృశాసనాత్ ।
బద్ధన్వేతే దురాత్మానో న తు మే నిష్కృతిః కృతా ॥ 53.12 ॥
124. సర్వేషామేవ పర్యాప్తో రాక్షసానామహం యుధి ।
కిం తు రామస్య ప్రీత్యర్థం విషహిష్యేఽహమీదృశమ్ ॥ 53.13 ॥
125. అంకా చారయితవ్యా వై పునరేవ భవేదితి ।
రాత్రా న హి సుదృష్టా మే దుర్గకర్మవిధానతః ॥ 53.14 ॥
126. అవశ్యమేవ ద్రష్టవ్యా మయా అంకా నిశాక్షయే ॥ 53.15 ॥
127. కామం బద్ధస్య మే భూయః పుచ్చస్యోద్ధీపనేన చ ।
పీడాం కుర్వన్తు రక్షాంసి న మేఽస్తి మనసః శ్రమః ॥ 53.16 ॥
128. తతస్త్వే సంవృతాకారం సత్త్వవన్తం మహాకపిమ్ ।
పరిగృహ్య యయుర్వ్యాష్టా రాక్షసాః కపికుంజరమ్ ॥ 53.17 ॥
129. శంఖభేరీనినాదైన్తం ఘోషయన్తః స్వకర్మభిః ।
రాక్షసాః క్రూరకర్మాణశ్చారయన్తి స్మ తాం పురీమ్ ॥ 53.18 ॥
130. అన్వీయమానో రక్షోభిర్యయౌ సుఖమరిన్తమః ।
హనుమాంశ్చారయామాస రాక్షసానాం మహాపురీమ్ ॥ 53.19 ॥
131. అథాపశ్యద్విమానాని విచిత్రాణి మహాకపిః ।
సంవృతాన్ భూమిభాగాంశ్చ సువిభక్తాంశ్చ చత్వరాన్ ॥ 53.20 ॥

132. వీధీశ్చ గృహసంబాధాః కపిః శృంగాటకాని చ ।
తథా రథోపరధ్యాశ్చ తథైవ గృహకాన్తరాన్ ॥
గృహాంశ్చ మేఘసంకాశాన్ దదర్శ పవనాత్మజః ॥ 53.21 ॥
133. చత్వరేషు చతుష్కేషు రాజమార్గే తథైవ చ ।
ఘోషయన్తి కపిం సర్వే చారీక ఇతి రాక్షసాః ॥ 53.22 ॥
134. స్త్రీబాలవృద్ధా నిర్లగ్నూ స్తత్ర తత్ర కుతూహలాత్ ।
తం ప్రదీపితలాంగూలం హనుమన్తం దిదృక్షవః ॥ 53.23 ॥
135. దీప్యమానే తతస్తస్య లాంగూలాగ్రే హనూమతః ।
రాక్షస్యస్తా విరూపాక్ష్యః శంసుర్దేవ్యాస్తదప్రియమ్ ॥ 53.24 ॥
136. యస్త్వయా కృతసంవాదః సీతే తాన్రుముఖః కపిః ।
లాంగూలేన ప్రదీప్తేన స ఏష పరిణీయతే ॥ 53.25 ॥
137. శ్రుత్వా తద్వచనం క్రూరమాత్మాపహరణోపమమ్ ।
వైదేహీ శోకసన్తప్తా హుతాశనముపాగమత్ ॥ 53.26 ॥
138. మంగళాభిముఖీ తస్య సా తదాఽఽసీన్మహాకపేః ।
ఉపతస్థే విశాలాక్షీ ప్రయతా హవ్యవాహనమ్ ॥ 53.27 ॥
139. యద్యస్తి పతిశుశ్రూషా యద్యస్తి చరితం తపః ।
యది చాస్త్వేకపత్నీత్వం శీతో భవ హనూమతః ॥ 53.28 ॥
140. యది కించిదనుక్రోశస్తస్య మయ్యస్తి ధీమతః ।
యది వా భాగ్యశేషో మే శీతో భవ హనూమతః ॥ 53.29 ॥
141. యది మాం వృత్తసమ్పన్నాం తత్సమాగమలాలసామ్ ।
స విజానాతి ధర్మాత్మా శీతో భవ హనూమతః ॥ 53.30 ॥

142. యది మాం తారయేదార్యః సుగ్రీవః సత్యసంగరః ।
అస్మాద్దుఃఖామ్బుసంరోధాచ్ఛితో భవ హనూమతః ॥ 53.31 ॥
143. తతస్త్విక్ష్ణార్చిరవ్యగ్రః ప్రదక్షణశిఖోఽనలః ।
జజ్వాల మృగశాబ్దాఞ్చ్యాః శంసన్నివ శివం కపేః ॥ 53.32 ॥
144. హనుమజ్జనకశ్చాపి పుచ్చానలయుతోఽనిలః ।
వనా స్వాప్స్యకరో దేవ్యాః ప్రాలేయానిలశీతలః ॥ 53.33 ॥
145. దహ్యమానే చ లాంగూలే చింతయామాస వానరః ।
ప్రదీప్తోఽగ్నిరయం కస్మాన్న మాం దహతి సర్వతః ॥ 53.34 ॥
146. దృశ్యతే చ మహాజ్వాలః కరోతి న చ మే రుజమ్ ॥
శిశిరస్యేవ సమ్పాతో లాంగూలాగ్రే ప్రతిష్ఠితః ॥ 53.35 ॥
147. అథవా తదిదం వ్యక్తం యద్ దృష్టం ప్లవతా మయా ।
రామప్రభావాదాశ్చర్యం పర్వతః సరితాం సతౌ ॥ 53.36 ॥
148. యది తావత్ సముద్రస్య మైనాకస్య చ ధీమతః ।
రామార్థం సప్రభుమస్తాద్భక్ కిమగ్నిర్న కరిష్యతి ॥ 53.37 ॥
149. సీతాయాశ్చాన్యశంస్యేన తేజసా రాఘవస్య చ ।
పితుశ్చ మమ సఖ్యేన న మాం దహతి పావకః ॥ 53.38 ॥
150. భూయః స చింతయామాస ముహూర్తం కపికుంజరః ।
ఉత్పాతాథ వేగేన ననాద చ మహాకపిః ॥ 53.39 ॥
151. పురద్వారం తతః శ్రీమాన్ శైలశృంగమివోన్నతమ్ ॥
విభక్తరక్షస్పమ్భాధమాససాదానిలాత్మజః ॥ 53.40 ॥
152. స భూత్వా శైలసంకాశః క్షణేన పునరాత్మవాన్ ।
ఘ్రాస్వతాం పరమాం ప్రాప్తో బన్ధనాన్యవశాతయత్ ॥ 53.41 ॥

153. విముక్తశ్చాభవచ్ఛ్రీమాన్ పునః పర్వతసన్నిభః ।
వీక్షమాణశ్చ దదృశే పరిఘం తోరణాశ్రితమ్ ॥ 53.42 ॥
154. స తం గృహ్య మహాబాహుః కాలాయస పరిష్కృతమ్ ।
రక్షణస్తాన్ పునః సర్వాన్ సూదయామాస మారుతిః ॥ 53.43 ॥
155. స తాన్నిహత్వా రణచణ్డవిక్రమః
సమీక్షమాణః పునరేవ లంకామ్ ।
ప్రదీప్తలాంగూలకృతార్చిమాలీ
ప్రకాశతాదిత్య ఇవార్చిమాలీ ॥ 53.44 ॥
- ఇత్యాంశే శ్రీమదాష్టాదశోధ్యాయోఽధ్యాయాంతే ఆదికావ్యే సుందరకాండే**
త్రిపంచాశసర్గః

- శ్రీరామస్తుతిః -**
ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥
- ఫలశ్రుతిః -**
బుద్ధిర్బలం యశో ధైర్యం నిర్భయత్వమరోగితా ।
అజాడ్యం వాక్పటుత్వం చ హనూమత్ స్మరణాత్ భవేత్ ॥
- శ్రీహనూమతే నమః**
- అథ ధన్వంతరి ధ్యానమ్ -**
అచ్యుతానంత గోవింద విష్ణో నారాయణామృత ।
రోగానేమీ నాశయాశేషాన్ ఆశు ధన్వంతరే హరే ॥ 1 ॥
- ఆరోగ్యం దీర్ఘమాయుష్యం బలం తేజో ధియం శ్రియం ।
స్వభక్తేభ్యః అనుగృహ్లాంతం వందే ధన్వంతరిం హరిమ్ ॥ 2 ॥

ధన్వంతరీమం శ్లోకం భక్త్యా నిత్యం పఠన్తి యే ।

అనారోగ్యం న తేషాం స్యాత్ సుఖం జీవన్తి తే చిరమ్ ॥ 3 ॥

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ ధన్వంతరయే అమృతకలశ-
హస్తాయ వజ్రజలౌకహస్తాయ సర్వామయవినాశనాయ త్రైలోక్యనాథాయ
మహావిష్ణవే స్వాహా. ఓం వాసుదేవాయ విద్మహే సుధాహస్తాయ ధీమహి
తన్నో ధన్వంతరిః ప్రచోదయాత్ ।

అథ నవరూపార్థనా -

ఆరోగ్యం పద్మబంధుః వితరతు నితరాం సంపదం శీతరశ్మిః
భూలాభం భూమిపుత్రః సకలగుణయుతాం వాగ్విభూతిం చ సౌమ్యః ।
సౌభాగ్యం దేవమంత్రి రిపుభయశమనం భార్గవః శౌర్యమార్కిః
దీర్ఘాయుః సైంహికేయః విపులతరయశః కేతురాచంద్రతారమ్ ॥
అరిష్టాని ప్రణశ్యన్తు దురితాని భయాని చ ।
శాంతిరస్తు శుభం మేఽస్తు గ్రహాః కుర్వన్తు మంగళమ్ ॥

అథ క్షమావార్థనా -

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్ -

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పఠన్తి
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్ -

శ్రియః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

☆☆☆